

RECHTER JAN VAN DER DOES

Groep en advocaat

Het beeld is bekend: een groep overstekende toeristen heeft meer belangstelling voor elkaar dan voor het verkeer. Ravottende kinderen of wandelende vutters leveren eenzelfde beeld. Elk lid besteedt veel energie om contact met de groep te houden. Er is een middelpuntzoekende kracht, die de aandacht naar binnen dwingt. De belangstelling voor dingen buiten de groep komt op de tweede plaats.

Maar er is meer. In een groep is een voortdurende onrust rond het leiderschap, ter bevestiging of ter bestrijding. Eén kind geeft een schop tegen een steen, waarna alle kinderen die hem als leider accepteren ook een schop tegen een steen geven. Zo kan een argeloze voorbijganger in een nachtelijke winkelstraat in elkaar geslagen worden, niet omdat er iets mis met hem is, maar enkel vanwege de dynamiek binnen de groep die hij tegenkomt. De leider bevestigt zijn gezag door een grens te overschrijden, de aanval op de passant, en de volgelingen bevestigen hun trouw door de daad te herhalen.

Deze processen komen terug in een groep advocaten ter zitting. Wanneer de zitting begint, en de advocaten hun plaats hebben ingenomen, kan er al snel een onrustige sfeer ontstaan. Er wordt gefluisterd, er worden briefjes doorgegeven, er is wat geloof naar elkaar, er wordt een confraternele arm om een confraternele schouder geslagen. Een beginnend leider kan zijn rol uitproberen door hardop een grapje te maken, door te interrumpen, door ernstig te protesteren tegen een beslissing van de rechtbank. Het is allemaal nog voorspel. Wanneer de overigen hem links laten liggen is het brandje snel geblust. Toch begint langzaam de spanning toe te nemen. Anderen proberen ook initiatief te nemen, ze schamperen tegen de officier of tegen een advocaat die buiten de groep valt.

Over het algemeen ontgaat de leden van de rechtbank wat er gaande is, te veel in beslag genomen door de inhoud.

Dan, plotseling, de grensoverschrijdende actie: de leider staat op, beweegt zich naar de microfoon, en deelt mee dat de rechtbank zo zeer vooringenomen is, dat deze zich beter kan verschonen. Dit gaat de routine van een zitting te boven. De andere advocaten houden de adem in. Een snelle blik naar elkaar, een blik naar de rechtbank.

De rechtbank aarzelt en toont zich overrompeld. De voorzitter neigt naar de oudste rechter voor advies, en buigt naar de jongste rechter voor consultatie. Moet de rechtbank zich terugtrekken in raadkamer? Dat gaat maar weer tijd kosten. Is het niet beter eerst de visie van de officier in te winnen? Wellicht drijft de bui over.

En terwijl een zeker inzicht rijpt bij de rechtbank slaan andere

illustratie: Floris Tilanus

advocaten toe. De een na de ander deelt mee dat de rechtbank partijdig is, dat verschonen nog vriendelijk mag worden genoemd, dat wraking eerder in de lijn der verwachting ligt.

Er speelt een lichte glimlach rond de mond van de initiatiefnemer als de rechtbank zich voor beraad terugtrekt.

Tijdens de pauze die volgt, maken ook de advocaten de balans op. Wat levert het eigenlijk per saldo op? Hoe lang duurt het voor een wrakingskamer arriveert? En hoe vaak wordt een wraking toegewezen? De pauze doorbreekt de euforie.

Wanneer de voorzitter bij terugkeer meedeelt dat voor verschoning geen reden is, reageert de initiatiefnemer met de melding dat van een wrakingsverzoek zal worden afgezien.

Er heerst een sfeer als na een reinigend onweer. De spanning is geweken, maar er is ook een aan lusteloosheid grenzende ontuchtiging.

De zitting wordt hervat.